

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/915/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6114227354
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6114227354.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa S.. S. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XXX/XX, XXX XX G. G., zastúpený advokátom JUDr. Miroslavom Ivanovičom, so sídlom Grösslingova 45, 811 09 Bratislava, proti odporcovi Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy o odvolaní odporcu proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20C/268/2014-122 z 20. októbra 2015, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením okresný súd zamietol návrh odporcu na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania v zmysle § 141a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) z dôvodu, že navrhovateľ spĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a ods. 1 O. s. p. nemôže byť uložená takému účastníkovi, ktorý spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Svoje závery s odkazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 112/2012 z 28. februára 2013, podľa ktorého súd pri rešpektovaní účelu zákona vyjadreného v § 141a O. s. p. musí dbať aj o to, aby bola zachovaná primeraná (proporcionálna) rovnováha medzi legitímnou regulačnou funkciou preddavku a právom navrhovateľa na prístup súdu o tom, že navrhovateľ spĺňa predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov zdôvodnil tak, že „súdu nie sú známe osobné pomery navrhovateľa a ani jeho výdavky, či iné príjmy. Aj napriek tomu je však súd toho názoru, že zloženie preddavku vo výške 5 % z uplatňovanej náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 340 000,- Eur by bolo pre navrhovateľa likvidačné a bolo by mu odopreté právo na prístup k súdu. V danom prípade je predmetom sporu náhrada škody a náhrada nemajetkovej ujmy v celkovej výške 340 000,- Eur, pričom 5 % uplatňovanej sumy predstavuje 17 000,- Eur. V zmysle záverov ústavného súdu však okresný súd zvažil nevyhnutnosť zloženia preddavku na trovy konania v uvedenej výške. Súd má za to, že pre navrhovateľa by zloženie preddavku v takej výške bolo neprimerane vysoké a sťažilo by to jeho právo na prístup na súd. Zloženie preddavku by tiež výrazným spôsobom zasiahlo do majetkových práv navrhovateľa“.

Proti uzneseniu okresného súdu sa odporca odvolal. Okresnému súdu vytýkal nesprávne právne posúdenie veci. Tvrdil, že pokiaľ sú splnené zákonné podmienky pre uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, súd návrhu odporcu na zloženie preddavku na trovy konania vyhovieť musí. Zákonodarca neponecháva súdu možnosť úvahy, či takúto povinnosť uloží. Za správny označil názor súdu, že odporca je účastník, ktorého majetkové pomery nie je možné usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní a preto mu nie je možné uložiť povinnosť zložiť preddavok na trovy konania a za nesprávny názor súdu o tom, že v danej veci nie sú kumulatívne splnené podmienky na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok podľa § 141a ods. 1 O. s. p.. Z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu nie je zrejmé, na základe akých podkladov dospel súd k záveru, že navrhovateľ spĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, keď v dôvodoch rozhodnutia

okresný súd uvádza len to, že lustráciou v katastri nehnuteľností zistil, že navrhovateľ je spoluvlastníkom desiatok nehnuteľností v katastrálnom území Králiky, Podlavice a Radvaň v okrese Banská Bystrica, že navrhovateľ nie je vlastníkom ani držiteľom žiadneho motorového vozidla a v súčasnej dobe nie je poberateľom ani žiadnej dávky dôchodkového a nemocenského poistenia, dávky v nezamestnanosti, dávky v hmotnej núdzi alebo iných sociálnych dávok. Z rozhodnutia okresného súdu nie je zistiteľné, že fakticky skúmal celkové aktuálne majetkové pomery navrhovateľa majúce podstatný vplyv na jeho povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Na základe neúplných skutkových podkladov nemohol súd dospieť k správne názoru, či navrhovateľ spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O. s. p. v celom rozsahu. Navrhovateľ v danej veci súdny poplatok za návrh zaplatil. Sám o oslobodenie od súdneho poplatku pred jeho nezaplatením nepožiadala. Zaplatenie súdneho poplatku za súčasnej absencie žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov odôvodňujú podľa názoru ústavného súdu vyjadreného v uznesení z 20. 11. 2012 sp. zn. III. ÚS 575/2012 záver, že u navrhovateľa nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Práve v tomto rozhodnutí ústavný súd konštatoval, že pri spĺňaní podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov iba čiastočne, súd nemôže zamietnuť návrh odporcu na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania. Odporca nesúhlasí s názorom súdu, že navrhovateľ spĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, keď je vlastníkom, resp. podielovým spoluvlastníkom viacerých nehnuteľností nezanedbateľnej všeobecnej hodnoty. Navrhovateľ disponuje majetkom, ktorý nie je určený priamo na napĺňanie jeho životných potrieb a jeho dispozíciou by mohol získať potrebné finančné prostriedky na zloženie preddavku na trovy konania. Súd sa nezaoberal ani druhou podmienkou pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, či nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Navrhol uznesenie okresného súdu zmeniť tak, že návrhu odporcu na zloženie preddavku na trovy konania bude vyhovieť.

Vyjadrenie k odvolaniu podané nebolo.

Podľa § 202 ods. 3 písm. q) O. s. p. odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a.

Napadnuté uznesenie okresného súdu vydala vyššia súdna úradníčka Okresného súdu Banská Bystrica. Podľa § 374 ods. 4 O. s. p. proti rozhodnutiu súdneho úradníka alebo justičného čakaťa je vždy prípustné odvolanie. Odvolaniu podanému proti rozhodnutiu, ktoré vydal súdny úradník alebo justičný čakať, môže v celom rozsahu vyhovieť sudca, ktorého rozhodnutie sa považuje za rozhodnutie súdu prvého stupňa; ak sudca odvolaniu nevyhoví, predloží vec na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Ak odvolanie podané v odvolacej lehote oprávnenou osobou smeruje proti rozhodnutiu súdneho úradníka alebo justičného čakaťa, proti ktorému zákon odvolanie nepripúšťa (§ 202), rozhodnutie sa podaním odvolania zrušuje a opätovne rozhodne sudca.

Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou, či odvolanie odporcu podané v zákonom ustanovenej 15 dňovej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) nevyklučuje ustanovenie § 202 ods. 3 písm. q) O. s. p..

Výklad ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q) O. s. p. v praxi všeobecných súdov, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky nie je jednotný.

Krajský súd Košice v uznesení sp. zn. 3Co/97/2012 z 30. apríla 2012 odmietol odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu o uložení povinnosti navrhovateľovi zložiť na účet Okresného súdu Košice okolie preddavok na trovy konania v zmysle § 141a O. s. p. s odôvodnením, že podľa § 202 ods. 3 písm. q) O. s. p. odvolanie proti takémuto rozhodnutiu prípustné nie je.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení z 26. februára 2013 sp. zn. 7Cdo/107/2012 zaujal názor, že odvolanie je prípustné len proti takému uzneseniu súdu prvého stupňa vydanom podľa § 141a ods. 1 O. s. p., ktorým súd neuložil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania (takýto návrh zamietol). K rovnakému záveru, že neprípustnosť odvolania podľa § 202 ods. 3 písm. q) O. s. p. nie je možné vzťahovať na všetky uznesenia súdu o návrhu na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania bez ohľadu na spôsob rozhodnutia o tomto návrhu a že proti uzneseniu o neuložení takejto povinnosti nie je odvolanie vylúčené a možno ho podrobiť prieskumu v odvolacom konaní dospel Najvyšší súd

Slovenskej republiky aj v uznesení sp. zn. 3Cdo/262/2013 z 10. apríla 2014 a v uznesení z 28. apríla 2014 sp. zn. 3Cdo/403/2013 a v uznesení z 29. októbra 2014 sp. zn. 6Cdo/377/2013.

K opačnému záveru o neprípustnosti odvolania proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým na základe podaného návrhu v zmysle § 141a O. s. p. uložil súd účastníkovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ako aj proti uzneseniu, ktorým tento návrh zamietne, odvolanie prípustné nie je, dospel Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/313/2011 z 28. 04. 2014.

K uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. decembra 2012 sp. zn. I. ÚS 602/2012 je pripojené odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka, podľa ktorého pre obidve rozhodovacie alternatívy okresného súdu (súd na návrh odporcu podľa § 141a O. s. p. uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania alebo mu takúto povinnosť neuloží a návrh odporcu zamietne) sa použije rovnaká teleologická interpretácia a aplikácia ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q) O. s. p., lebo opak by viedol k neodôvodnenej favorizácii jednej zo strán sporu (odporcu), ktorý by pri zamietnutí jeho návrhu mohol podať odvolanie, ale navrhovateľ by takúto možnosť nikdy nemal, hoci obidve strany majú právo na to, aby sa v ich veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, teda aj ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q) v spojení s § 141a O. s. p. a podľa jeho názoru odvolanie nie je prípustné proti žiadnemu rozhodnutiu danému podľa § 141a ods. 1 O. s. p.. Odlišné stanovisko totožného obsahu (o neprípustnosti odvolania proti akémukoľvek rozhodnutiu prvostupňového súdu podľa § 141a O. s. p.) sudcu Milana Ľalíka je pripojené aj k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 736/2013 z 11. decembra 2013.

Ústavný súd Slovenskej republiky dňa 11. mája 2016 zverejnil tlačovú informáciu č. 29/2016 o tom, že na neverejnom zasadnutí pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 30/2015 dňa 11. mája 2016 rozhodol ústavný súd o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na začatie konania podľa článku 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 141a v spojení s § 372u zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov s článkom 1 ods. 1 a článkom 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a o návrhu Okresného súdu Košice II na začatie konania podľa článku 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a podľa § 18 ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov o súlade poslednej vety ustanovenia § 141a ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nálezom tak, že: 1. Ustanovenie § 141a Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov nie je v súlade s článkom 1 a článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, 2. Vo zvyšnej časti návrhom nevyhovuje. Nález Ústavného súdu PL. ÚS 30/2015 zatiaľ vyhlásený v Zbierke zákonov nie je (§ 41 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR a o konaní pred ním).

Odvolací súd vzhľadom na nejednotný názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky na prípustnosť odvolania proti uzneseniu, ktorým sa neuložila navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v zmysle § 141a ods. 1 O. s. p. a informáciu z neoficiálneho dokumentu Ústavného súdu Slovenskej republiky o rozhodnutí o nesúlade ustanovenia § 141a Občianskeho súdneho poriadku s článkom 1 ods. 1 a článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaujal odvolací súd v zhode s väčšinovým názorom Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR, že odvolanie proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a ods. 1 O. s. p. je odvolanie prípustné. Dôsledkom podaného odvolania odporcom ako oprávnenou osobou v zákonnej lehote preto nebolo zrušenie rozhodnutia vydaného vyšším súdnym úradníkom prvostupňového súdu podľa § 374 ods. 4 O. s. p. a ak sudca odvolaniu odporcu proti rozhodnutiu súdneho úradníka v plnom rozsahu nevyhovet, bol Krajský súd v Banskej Bystrici vecne príslušný na rozhodnutie o odvolaní odporcu.

Krajský súd prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a uznesenie okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z týchto dôvodov:

Podľa § 141a ods. 1 O. s. p. navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej štyristo násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu

uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu v konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť preddavok zložiť, ho zložil, alebo odporcom je účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu v konkurznom konaní, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Zo spisu odvolací súd zistil, že návrhom na začatie konania sa navrhovateľ proti odporcovi podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci domáha od odporcu zaplata sumy v celkovej výške 340 000,- Eur. Vo vyjadrení k návrhu na začatie konania podal odporca návrh na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a ods. 1 O. s. p. spolu s oznámením, že odporca je subjektom, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, z tohto dôvodu mu nie je možné uložiť povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Pre účely rozhodnutia o návrhu odporcu vykonal okresný súd šetrenie o majetkových pomeroch navrhovateľa. Od Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica žiadal oznámiť, či navrhovateľ poberá akékoľvek dávky od štátu a od sociálnej poisťovne zisťoval, či navrhovateľ poberá dávky sociálneho poistenia. Dopyt urobil aj na Okresné riaditeľstvo Policajného zboru ODI PZ v Banskej Bystrici ohľadne vlastníctva motorového vozidla navrhovateľom a na katastri nehnuteľností vyhladal navrhovateľa ako vlastníka nehnuteľností.

O oslobodení od súdnych poplatkov rozhoduje súd podľa § 138 ods. 1 O. s. p. na základe prieskumu pomerov účastníka o oslobodenie od poplatkov ktorého ide. Pokiaľ o oslobodenie od poplatkov žiada účastník, musí svoje pomery dokladovať vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejňuje Ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle alebo rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov. Záver okresného súdu o tom, že pomery navrhovateľa odôvodňujú jeho oslobodenie od súdnych poplatkov celkom nie je podložené žiadnymi skutkovými zisteniami. Okresný súd vôbec nezisťoval osobné pomery navrhovateľa, či je zamestnaný, kde, s akým príjmom, prípadne živnostníkom alebo z akých zdrojov má príjem, aké sú jeho rodinné pomery, či má vyživovacie povinnosti, ani jeho celkové majetkové pomery, kde navrhovateľ býva, akého charakteru sú nehnuteľnosti, ktorých vlastníkom je a preto nemohol dospieť k správnejmu záveru, či sú u navrhovateľa splnené podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu a preto jeho záver o nemožnosti uložiť navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a ods. 1 O. s. p. len z dôvodu, že spĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, nemôže byť správny. Navrhovateľovi doručil okresný súd odvolanie odporcu, v ktorom sa vytyka okresnému súdu nesprávne zistenie pomerov navrhovateľa pre účely záveru o spĺňaní podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov, napriek tomu sa navrhovateľ k odvolaniu odporcu žiadnym spôsobom nevyjadril, nepotvrdil správnosť záverov okresného súdu, ani pre úspech v odvolacom konaní nevyvracal tvrdenia odporcu o tom, že podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov nespĺňa a vzhľadom na predmet sporu mal súd návrhu odporcu na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania vyhovieť.

Ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu je stále v účinnosti ustanovenie § 141a O. s. p.. Kým nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 30/2015 z 11. mája 2016 nebude zverejnený (podľa § 41a ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR a konaní pred ním právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu Ústavného súdu v Zbierke zákonov) musí sa okresný súd návrhom odporcu na zloženie preddavku na trovy dôkazu zaoberať, pokiaľ odporca bude na ňom trvať. Úlohou okresného súdu po vrátení veci na ďalšie konanie odvolacím súdom bude dôkladne preskúmať osobné a majetkové pomery navrhovateľa, aby jeho záver o tom, či navrhovateľ spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov a či je mu možné uložiť povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vychádzal z úplných skutkových zistení. Práve neúplné skutkové zistenia o osobných a majetkových pomeroch odporcu mali za následok nesprávne právne posúdenie vo veci návrhu odporcu na rozhodnutie podľa § 141a ods. 1 O. s. p.. Toto zistenie bolo dôvodom na zrušenie rozhodnutia okresného súdu odvolacím súdom.

Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.